Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Søer ved Bregentved og Gisselfeld

Natura 2000-område nr. 161
Habitatområde H142
Fuglebeskyttelsesområde F101

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen
Redaktion: Miljøstyrelsen Storstrøm

Forsidefoto:
Ulse Sø med rørskov som er levested for rørhøg.
Fotograf: Jens Søgaard Hansen

ISBN: 978-87-7564-863-4

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 4

1.1 Ikke teknisk resumé 4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer 5

1.2.1 Anden lovgivning 5
1.2.2 Andre relevante planer 6

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ 7

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen 7

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet 8

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed 8
1.4.2 Befolkningen 8
1.4.3 Menneskets sundhed 9
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer 9
1.4.5 Materielle goder og kulturarv 9
1.4.6 Landskab 9
1.4.7 Arter 10
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater 10

1.5 Eksisterende miljøproblemer 10

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området 10

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål 11
1.7 Planens indvirkning på miljøet 11
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet 14
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg 15
1.10 Overvågning 16

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførslen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 161 Søer ved Bregentved og Gisselfeld er udpeget som habitatområde nr. 142 Sø Torup Sø og Ulse Sø samt fuglebeskyttelsesområde nr. 101 Søer ved Bregentved og Gisselfeld.

Området er ikke placeret nær den danske grænse. Rørhøg er på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. 101 som ynglefugl, og der forekommer typisk 2 ynglepar i området. Danske rørhøge overvintrer i vådområder ved Middelhavet eller i Central- og Østafrika. Natura 2000-planen bidrager til at sikre og forbedre levestederne for rørhøg i området. Da Natura 2000-planen indeholder en indsats om at forbedre levestederne for rørhøg, vurderes planen at have en lille, men positiv effekt over landegrænser. Det beskedne antal ynglepar af rørhøg i Natura 2000-området, sammenholdt med artens meget udbredte forekomst uden for landets grænser gør, at Natura 2000-planens påvirkning over landegrænser vurderes at være begrænset.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne. F.eks. ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi og drift. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser.

En særlig indsats rettes mod at forbedre levesteder for rørhøg.

Indsatsprogrammet vil have afledte effekter for befolkningen ved at skabe mulighed for større naturoplevelser i området. Desuden vil Natura 2000-planen kunne bidrage positivt til menneskers sundhed ved genskabelse af økosystemydelser samt medvirke til en øget landskabelig værdi i området.

Endelig vil planen bidrage til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold
Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål
For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er:

- At der er tilfredsstillende hydrologiske forhold i søerne med en artsrig undervandsvegetation således at, området udgør et velegnet levested for områdets ynglefugle.

- At den økologiske integritet for området sikres ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførsel, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjorde og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

<u>Vandområdeplaner og EU's havstrategi</u>
N161 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

<u>Landsplandirektiver og kommuneplaner</u>
Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

<u>Klimasikring</u>
Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan
Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.
Natur- og Biodiversitetspakke
I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.
Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførsel er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer
Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Der er to søer over 5 ha i Natura 2000-området Sø Torup Sø og Ulse Sø, og begge søer er bestemt til naturtypen næringsrig sø (3150).

Miljømålet for Sø Torup Sø er god økologisk tilstand. I basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027 er søen vurderet til at have en ringe tilstand på grund af indholdet af fytoplankton. Ulse Sø har et miljømål om god økologisk tilstand, og er i basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027 vurderet til at have en moderat tilstand.

Der er kortlagt tre levesteder for rørhøg i området, hvoraf de to er i god tilstand og en i moderat tilstand. Den moderate tilstand skyldes, at rørskoven er åben og med begrænset udbredelse og ikke våd nok til at yde en sikker beskyttelse mod prædation fra rovdyr.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.
Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at den gode tilstand for to af levestederne for rørhøg ikke fastholdes og at levestedet i moderat tilstand ikke forbedres. Der er ligeledes risiko for at forholdene for områdets §3-natur og bilag IV-arter ikke forbedres, hvis indsatsen om at sikre hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje af lysåbne naturtyper ikke gennemføres.

Derudover er der risiko for at de hydrologiske forhold og forholdene for undervandsvegetationen i områdets søer ikke forbedres.

Man risikerer endvidere, at der ikke opnås mulighed for større naturoplevelser for befolkningen i området. Sekundært kan en positiv indvirkning på befolkningens sundhed, vandkvalitet samt den landskabelige værdi mistes.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen medvirker, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre, at flora, fauna og den biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.

Natura 2000-planen indeholder indsatser, der skal sikre egnede levesteder for rørhøg og målsætning om god vandkvalitet i søerne ved bl.a. reducering af næringsstoffer. Dette kan have en effekt på levestedet for rørhøg og øvrige rørskovsfugle. En forbedret tilstand i søerne kan have en positiv effekt på bilag IV-arten vandflagermus, som er fundet i området.

Tilstanden af områdets §3 moser og enge med deres tilknyttede arter, bl.a. bilag IV arten sydflagermus, kan ligeledes blive påvirket positivt af planens gennemførelse.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N161 er beliggende i Faxe Kommune, der har et indbyggertal på 36.700. Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder i området. Denne indsats kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer som vil blive omfattet af en ændret drift og hydrologi.

Planen vil give mulighed for større naturoplevelser for besøgende i området, da der med gennemførelse af planen vil ske en forbedring af naturtilstanden.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig naturtilstand, hvilket kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer vil kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.

Desuden bevirker planens indsatser om at sikre og forbedre områdets naturtyper og arter, at der generelt vil ske en forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemydelser som bidrager med fx vand, træ, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning mm.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Etablering af naturarealer med hensigtsmæssig hydrologi vil potentielt kunne få betydning for overflade- og grundvand i form af udledning af en lavere mængde næringsstoffer til vandmiljøet. Dermed vil planen bidrage til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.

Det vurderes i øvrigt, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på jordbunden, luftkvaliteten eller de klimatiske faktorer i området.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planen kan potentielt påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for lokalbefolkningen.

I Ulse ligger Ulse Kirke, der er omfattet af en 300 m kirkebyggelinje, der delvist er inden for Natura 2000-området. Kirkebyggelinjen har til formål at hindre opførelse af bygninger i nærheden af kirker.

I området findes en del fredede fortidsminder, bl.a. en del rundhøje fra oldtiden og en enkelt langhøj fra stenalderen, der ikke umiddelbart bliver påvirket af planens gennemførelse.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-området består af i alt 5 søer og deres næropland, som hovedsageligt er landbrugsland og lidt skov. Søerne ligger i et højtliggende moræneområde på hver sin side af et vandskel. Ejemade sø, Ulse sø og småsøerne omkring Bregentved Gods afvander til Tryggevælde Å, mens Sø Torup Sø og Nielstrup Sø afvander til Susåen. Ulse Sø og Søtorup Sø er dybe kildefødte søer opstået som dødishuller, mens Ejlemade og Nielstrup søer er lavvandede med middeldybder på ca. 1 m.

Planens indsats vil kunne påvirke landskabet, hvis hydrologien ændres eller der sker rydning af træopvækst i moseområder.

1.4.7 Arter

Natura 2000-planen vil kunne påvirke arter tilknyttet moseområder med rørsump, idet planen indeholder indsatser om sikring af rørhøgens levesteder. En sikring og forbedring af søernes tilstand sammenholdt med de forbedrede levesteder for rørhøg kan have en positiv effekt på bilag IV arterne sydflagermus og vandflagermus.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

I og udenfor Natura 2000-området findes en fredning af Bregentveds alléer. Kollinghus Allé ligger inden for området og er en fredning af elmealléen. Elmetræerne er imidlertid døde af elmesyge og erstattet af lindtræer.
Planens indsatser om sikring af levested for rørhøg samt etablering af hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje på lysåbne naturtyper vurderes ikke at have en effekt på den fredede allé.

Natura 2000-planen rummer ikke indsatser vedrørende vildtreservater.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Kvælstofdeposition, næringsberigelse og randpåvirkning:
Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder.
Næringstilførsel på arealer, der grænser lige op til naturarealer, kan påvirke naturindholdet i Natura 2000-områder. Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypens karakteristiske arter forsvinder.
Både Sø Torup Sø og Ulse Sø er påvirket af næringsstoffer.

Prædation:
Prædation kan være en potentiel trussel for rørhøg i området, idet et af levestederne er for tørt til at yde optimal beskyttelse mod rovdyr.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Planen indeholder indsats om at sikre levesteder for områdets fugle. Indsatsen forventes at forbedre forholdene for ynglende rørhøg, men også for rørskovens øvrige fugle.

Natura 2000-planen indeholder ingen konkrete indsatser, der kan forøge eller formindske depositionen af kvælstofforbindelser i området. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Planen indeholder målsætning om, at der skal sikres tilfredsstillende hydrologiske forhold i søerne med en artsrig undervandsvegetation, hvilket vil sikre søerne i området. Mål for forbedring af vandkvaliteten for områdets søer, f.eks. i form af reducering af kvælstof, sikres gennem vandområdeplanlægningen.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjorde har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	**Påvirkes**	**Ingen påvirkning**	**Redegør for indvirkning**
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser. Natura 2000-planen medvirker, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre, at flora, fauna og den biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. Natura 2000-planen indeholder indsatser, der skal sikre egnede levesteder for rørhøg og målsætning om god vandkvalitet i søerne ved bl.a.

			reducering af næringsstoffer. Indsatserne vurderes at have en positiv effekt på levesteder for rørhøg og øvrige rørskovsfugle samt for tilstanden for søerne i området. En forbedret tilstand af søerne vurderes samtidig at have en positiv effekt på bilag IV arten vandflagermus. Indsatserne vurderes ligeledes at have en positiv effekt på områdets §3 moser og enge med deres tilknyttede arter, bl.a. bilag IV arten sydflagermus.
Befolkningen		X	Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder i området. Denne indsats kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer som vil blive omfattet af en ændret drift og hydrologi. Planen vurderes ikke at medføre miljømæssige ændringer, der påvirker befolkningens levevilkår. Indsatsprogrammet vil give befolkningen mulighed for at opleve en mere varieret natur. Planen vurderes således at give mulighed for større naturoplevelser som følge af bedre naturkvalitet i området.
Menneskers sundhed	X		Natura 2000-området kan udnyttes til rekreative aktiviteter, som bidrager til menneskets sundhed. Der findes således både veje og stier i området. Området er privatejet. I skovene og det åbne land er der adgang til veje og stier gennem naturbeskyttelseslovens regler om adgang til skove og det åbne land. Det vurderes, at planens indsatser ikke vil ændre i den nuværende adgang til området. Det vurderes desuden, at gennemførelse af planen vil bidrage positivt til menneskers sundhed gennem forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer.
Jordbund		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed idet, at indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der heller ikke vil blive gravet i området.

Vand	X		Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Det vurderes dog, at etablering af naturarealer med hensigtsmæssig hydrologi potentielt vil kunne få betydning for overflade- og grundvand i form af udledning af en lavere mængde næringsstoffer til vandmiljøet. I N161 findes der arealer med moser og enge, der er afhængig af høj grundvandstand. Dermed vurderes det, at planen vil kunne bidrage til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, da de ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker de klimatiske faktorer, idet planens indsats omfatter sikring af levesteder for rørhøg og naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger.
Landskab	X		Natura 2000-området består af i alt 5 søer og deres næropland, som hovedsageligt er landbrugsland og lidt skov. Søerne ligger i et højtliggende moræneområde på hver sin side af et vandskel. Ejemade sø, Ulse sø og småsøerne omkring Bregentved Gods afvander til Tryggevælde Å, mens Sø Torup Sø og Nielstrup Sø afvander til Susåen. Ulse Sø og Søtorup Sø er dybe kildefødte søer opstået som dødishuller, mens Ejlemade og Nielstrup søer er lavvandede med middeldybder på ca. 1 m. Det vurderes at planens indsats om at sikre levesteder for rørhøg vil kunne påvirke landskabet, hvis hydrologien ændres eller der sker rydning af træopvækst i moseområder.

Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	I Ulse ligger Ulse Kirke, der er omfattet af en 300 m kirkebyggelinje, der delvist er inden for Natura 2000-området. Kirkebyggelinjen har til formål at hindre opførelse af bygninger i nærheden af kirker. Da indsatserne i planen retter sig mod den udpegede natur og fugle, vurderes planen ikke at påvirke kirken. Inden for området findes en del rundhøje fra oldtiden og en enkelt langhøj fra stenalderen. Indsatsprogrammet berører ikke arealer med fredede fortidsminder, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke disse.
Arter	X		Der henvises til vurdering under Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater		X	I og udenfor Natura 2000-området findes en fredning af Bregentveds alléer. Kollinghus Allé ligger inden for området og er en fredning af elmealléen. Elmetræerne er imidlertid døde af elmesyge og erstattet af lindtræer. Planens indsatsprogram vurderes ikke at have en effekt på den fredede allé.
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten for naturtyper og på området udpegningsgrundlag. Evt. realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Planen vurderes ikke at have negativ indvirkning på miljøet.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsentere data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførslen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed b.la. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjorde. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i Natura 2000-planen for N161 Søer ved Bregentved og Gisselfeld ikke er konkrete indsatser, idet de generelle vurderes at være tilstrækkelige.

Overvejelserne har ført til, at der i Natura 2000-planen for N161 Søer ved Bregentved og Gisselfeld indeholder indsatser om at sikre og forbedre levestederne for rørhøg.

Derudover arbejdes der for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Prioriteringen af indsatser for naturtyper, fugle og arter beror på kendskab til forekomster, bestande og specifikke behov jf. basisanalysen for Natura 2000-området. Dertil er visse arter og naturtyper på forhånd prioriterede jf. EU's habitatdirektiv da de er af fællesskabsbetydning og har et særligt fokus.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Søer ved Bregentved og Gisselfeld (nr. 161). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk